

Sporočilo za javnost

Strokovnjaki pred Marihuana maršem: razprava o konoplji mora temeljiti na dokazih, ne mitih

Ljubljana, 22. april 2026 – Ob napovedanem Marihuana maršu, ki ga jutri v Ljubljani organizira Študentska organizacija Univerze v Ljubljani (ŠOU), se ponovno odpira razprava o legalizaciji konoplje in njenih vplivih na družbo. V Slovenskem združenju za kronične nenalezljive bolezni (ZKNB) ob tem ponovno opozarjamo, da mora biti vsaka javna razprava o tej temi utemeljena na znanstvenih dokazih, z ozirom na dolgoročne učinke na javno zdravje, zlasti zdravje mladih. Pri legalizaciji konoplje ne gre zgolj za vprašanje individualne svobode, temveč kompleksno javnozdravstveno odločitev, ki vpliva na celotno populacijo – od otrok in mladih do delovno aktivnih ter starejših.

SLOVENSKI MLADOSTNIKI GLEDE RABE KONOPLJE V EVROPSKEM VRHU

Najnovejši rezultati evropske raziskave ESPAD (2024)¹ kažejo, da se je uporaba konoplje med mladimi v zadnjih letih v povprečju nekoliko zmanjšala, razširjenost pa je kljub temu visoka. Konoplja ostaja najpogosteje uporabljena prepovedana substanca v evropskih državah med mladimi. **Še posebej zaskrbljujoči so podatki za Slovenijo, ki se v številnih ključnih kazalnikih uvršča v sam evropski vrh.** Medtem ko je v evropskem povprečju konopljo kot lahko dostopno ocenilo 12 % mladih, odstotek ocene slovenskih mladostnikov dosega kar 41 %, kar Slovenijo skupaj z Norveško uvršča med državi z najvišjo vrednostjo v Evropi. Enako zaskrbljujoč je podatek, da se je v Sloveniji z uporabo konoplje srečalo že 18 % mladih, medtem ko evropsko povprečje znaša 12 %. Prav tako se v Sloveniji pojavlja visok delež mladih, ki se uvrščajo med uporabnike konoplje z visokim tveganjem (kar 5,9 % v primerjavi z evropskim povprečjem, ki dosega 3,4 %), kar pomeni, da uporaba presega občasno rabo in predstavlja visoko tveganje za negativne zdravstvene in psihosocialne posledice posameznika. (ESPAD, 2024).

Matej Košir, direktor Inštituta za raziskave in razvoj Utrip in vodja mreže Preventivna platforma, opozarja: *»Mladi danes odraščajo v okolju, kjer se zaznava tveganj hitro spreminja. Če družba pošilja signale, da je uporaba konoplje sprejemljiva ali celo normalna, lahko to hitro izniči napore zadnjih let na področju preventive.«*

¹ European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD) 2024, dostopno na <https://www.espad.org/espada-report-2024>. V raziskavi so sodelovale osebe, ki so v koledarskem letu dopolnile 16 let.

Podatki iz tujine dodatno potrjujejo, da je razprava o legalizaciji vse prej kot enostavna. Dolgoročni evropski trendi kažejo, da se je uporaba konoplje med odraslimi v zadnjih dveh desetletjih povečala, pri čemer večino uporabnikov predstavljajo mlajši odrasli. Obenem raziskave opozarjajo na povezavo med uporabo konoplje in drugimi tveganimi vedenji ter porastom uporabe drugih prepovedanih drog, na primer kokaina. Slovenija se glede na oceno mladih o dostopnosti kokaina, uvršča nad evropsko povprečje. Več kot 20 % mladih meni, da je kokain lahko dostopen, v primerjavi z evropskim povprečjem, ki dosega 13 %. (ESPAD, 2024).

LEGALIZACIJA IN LIBERALIZACIJA RABE KONOPLJE NEGATIVNO VPLIVATA NA VARNOST IN ZDRAVJE DRUŽBE

Izkušnje držav, ki so konopljo legalizirale ali liberalizirale, razkrivajo številne neželene posledice – od večje dostopnosti in normalizacije uporabe do porasta težav z duševnim zdravjem ter povečanja števila prometnih nesreč in hospitalizacij.

»V prometni varnosti velja zelo jasno pravilo, da vsaka snov, ki vpliva na zaznavanje, reakcijski čas in presojo, povečuje tveganje za prometne nesreče. Konoplja pri tem ni izjema. Če se povečuje dostopnost in normalizacija uporabe, to pomeni tudi večjo verjetnost vožnje pod vplivom, zlasti med mladimi,« izpostavlja **David Razboršek**, direktor Zavoda Vozim.

Še posebej zaskrbljujoč je razvoj izdelkov z visoko vsebnostjo psihoaktivne učinkovine THC. Tovrstni izdelki so bistveno močnejši kot pred desetletji, s tem pa predstavljajo večje tveganje za razvoj zasvojenosti ter duševnih motenj.

Manca Kozlovič, predsednica Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija poudarja, da »ne govorimo več o isti snovi kot nekoč. Današnji izdelki so močnejši, dostopnejši in pogosto tudi bolj agresivno trženi, kar predstavlja dodatno tveganje za mlade.«

Raziskave kažejo, da je uporaba konoplje povezana tudi z duševnim zdravjem, saj povzroča večje tveganje za anksioznost, depresijo in psihotične motnje, še posebej pri mladih, katerih možgani se še razvijajo. Uporaba v obdobju adolescence je povezana tudi s slabšimi učnimi dosežki, večjo verjetnostjo opustitve šolanja in dolgoročnimi posledicami v socialnem razvoju.

VLAGANJE V SISTEMATIČNO PREVENTIVNO DELO JE KLJUČNO

Pozitivni trendi med mladimi, torej zmanjšanje uporabe konoplje med mladimi v zadnjem obdobju, so rezultat dolgoletnega vlaganja v preventivo – od učinkovitih programov v šolah do širših javnozdravstvenih kampanj. Prav ti ukrepi prispevajo k boljši informiranosti mladih in večji zaznavi tveganj, povezanih z uporabo drog.

To prepoznava tudi **Franc Zalar**, predsednik ZKNB, ki poudarja: »Slovenija je na področju preventive naredila pomembne korake naprej. To ni naključje, temveč rezultat sistematičnega in strokovnega dela. Zato je ključno, da teh dosežkov ne ogrozimo z nepremišljenimi odločitvami.«

POZIV K ODGOVORNI RAZPRAVI

Ob tem opozarjamo tudi na širši družbeni kontekst. Legalizacija konoplje ni zgolj vprašanje individualne svobode, temveč kompleksna javnozdravstvena odločitev, ki vpliva na celotno populacijo – od otrok in mladih do delovno aktivnih ter starejših.

»Razprava o legalizaciji konoplje mora vključevati vprašanja javnega zdravja, socialnih posledic in zaščite ranljivih skupin. Brez tega sprejemamo tvegane odločitve, ki imajo lahko dolgoročne negativne posledice,« dodaja **Nataša Jan**, direktorica Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije.

V Slovenskem združenju za kronične nenalezljive bolezni zato pozivamo k odgovorni, vključujoči in na znanstvenih dokazih temelječi razpravi, ki bo presegla poenostavljene delitve in upoštevala kompleksnost področja. Namesto hitrih zakonodajnih sprememb je ključno, da se nadaljuje z vlaganjem v kvalitetno preventivo, zgodnje intervencije ter podporo mladim pri spopadanju z izzivi sodobnega časa.

»Če želimo varovati zdravje prihodnjih generacij, moramo vlagati v tisto, kar dokazano deluje – v preventivo, izobraževanje in podporo mladim. To je pot naprej,« zaključuje **Mihaela Lovše** s Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo.

Za dodatne informacije in pojasnila smo vam na voljo na telefonski številki **(031) 880-520** (Matej Košir) ali e-poštnem naslovu: info@snoda.si.

Lep pozdrav,

Franc Zalar, predsednik ZKNB in podpredsednik Društva za zdravje srca in ožilja

Matej Košir, direktor Inštituta Utrip in vodja mreže Preventivna platforma

David Razboršek, direktor Zavoda Vozim

Manca Kozlovič, predsednica Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija

mag. Nataša Jan, direktorica Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije

Mihaela Lovše, predsednica Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo

Tomaž Gorenc, direktor Inštituta za zdravje in okolje